

Др Биљана Петровић¹,
др Стојанка Ратиковић²,
др Марија Ивановић²,
Драган Каљевић², кл. фарм.

¹ Дом здравља, Краљево,

² Општа болница Краљево, Здравствени центар
„Студеница“ - Краљево

Преваленција поремећаја менталног здравља у току 2006. године у Служби опште медицине

Кључне речи:

преваленција,
поремећаји менталног здравља,
превенција.

Сажетак

Увод. Душевне болести и поремећаји представљају чест јавноздравствен проблем.

Циљ рада. Приказати преваленцију менталних поремећаја здравља у Служби опште медицине у Краљеву у тиму број 11 у току 2006. године. **Метод.** Анализирали су пацијенти са свим могућим психијатријским дијагнозама по Холандској МКР-2 класификацији за примарну здравствену заштиту.

Резултати. Од укупног броја пацијената (1.629), 39,96% се јавило због неког од симптома поремећеног менталног здравља. Пацијенти су најчешће дијагностиковани као *P74* (анксиозни поремећај), 14,8% од укупног броја пацијената, односно 35,48% свих пацијената са неким од поремећаја менталног здравља. На другом месту по учесталости је депресивни поремећај (8,84%), затим зависност од дувана (7,06%), шизофренија (2,21%), поремећај личности (1,41%), посттрауматски стресни поремећај (1,41%), психоза-остало (0,74%), зависност од дрога (0,74%), зависност од алкохола (0,68%) и психолошки поремећај-остало (0,55%). Најчешће су ментални поремећаји заступљени у добу 45-64 године (39,63%) – 651; 68,97% женског пола. Жене су најчешће оболевале од анксиозног поремећаја (26,27%), депресивног поремећаја (15,82%) и зависности од дувана (12,6%), а мушкарци од анксиозног поремећаја (9,2%), депресивног поремећаја (6,3%) и зависности од дувана (5,07%).

Закључак. Као друштво у транзицији, Србија се суочава с повећаном преваленцијом поремећаја менталног здравља. Успех се може очекивати једино ако се превентивним радом обухвати читаву јавноздравствену структуру.

Увод

Због релативно високе преваленције, честог почетка у млађем одраслом добу, могућег хроничног тока, нарушавања квалитета живота како болесника, тако и његове породице и друштвене околине, као и значајног дела у коришћењу здравствене заштите – душевне болести и поремећаји представљају један од приоритетних јавноздравствених проблема како у свету, тако и код нас.

Светска здравствена организација процењује да у свету од менталних поремећаја пати око 450 милиона људи.

Особе с менталним/душевним здравственим проблемима имају повећани морбидитет и морталитет од органских болести. Број извршених самоубиства, који су показатељ угрожености менталног здравља, виши је од броја погинулих у саобраћајним несрећама. Ментални/душезни поремећаји стигматизирају, изазивају велику субјективну патњу болесника и увелико смањују квалитет живота оболелих, као и њихове околине. Њихово збрињавање доводи до директног економског оптерећења друштва, а подједнако је, ако не и веће, индиректно економско оптерећење због смањене продуктивности, боловања и инвалидности оболелих.

Ментални/душевни поремећаји се дефинишу према постојању скупова симптома, а критеријуми за дијагнозу испуњени су када су групни симптоми релативно тешки, дуготрајни и праћени смањењем функционалне способности или инвалидитетом.

На ментално здравље утичу многе ствари. У тешким животним ситуацијама, када се особа лоше осећа, то осећање се испољава и у психичким и у физичким симптомима. Односи са пријатељима се занемарују, особа не може више да се брине сама о себи, престаје да се бави хобијем и ништа је више не може заинтересовати.

У Служби опште медицине свакодневно смо суочени са превенцијом, дијагностиковањем и лечењем бројних поремећаја менталног здравља, изоловано и/или у склопу других поремећаја здравља.

Циљ рада

Приказати преваленцију менталних поремећаја здравља у Служби опште медицине у Краљеву у тиму бр. 11 у току 2006. године.

Метод

Од укупног броја пацијената (1.629) анализиран је број пацијената са свим могућим психијатријским дијагнозама по Холандској класификацији за примарну здравствену заштиту.

Табела 1. Класификација по дијагнозама

Шифра	Дијагноза	Број случајева	%
P70	ДЕМЕНЦИЈА	6	0,37%
P71	ОРГАНСКА ПСИХОЗА	4	0,25%
P72	СХИЗОФРЕНИЈА	36	2,21%
P73	АФЕКТИВНА ПСИХОЗА	5	0,31%
P74	АНКСИОЗНИ ПОРЕМЕЋАЈ	231	14,18%
P75	ПОРЕМЕЋАЈ У СОМАТИЗАЦИЈИ	3	0,18%
P76	ДЕПРЕСИВНИ ПОРЕМЕЋАЈ	144	8,84%
P78	НЕУРАСТЕНИЈА	6	0,37%
P79	ФОБИЈА – КОМПУЛЗИВНИ ПОРЕМЕЋАЈ	3	0,18%
P80	ПОРЕМЕЋАЈ ЛИЧНОСТИ	23	1,41%
P82	ПОСТТРАУМАТСКИ СТРЕСНИ ПОРЕМЕЋАЈ	23	1,41%
P85	МЕНТАЛНА РЕТАРДАЦИЈА	4	0,25%
P98	ПСИХОЗА – ОСТАЛО	12	0,74%
P99	ПСИХОЛОШКИ ПОРЕМЕЋАЈ – ОСТАЛО	9	0,55%
P15	ЗАВИСНОСТ ОД АЛКОХОЛА	11	0,68%
P16	АКУТНА АЛКОХОЛИСАНОСТ	3	0,18%
P17	ЗАВИСНОСТ ОД ДУВАНА (ПУШЕЊЕ)	115	7,06%
P18	ЗАВИСНОСТ ОД ЛЕКОВА	1	0,06%
P19	ЗАВИСНОСТ ОД ДРОГА	12	0,74%

Табела 2. Анализа пацијената по полу и дијагнозама

		Укупно	Мушки	Женски	Мушки	Женски
P70	Деменција	6	2	4	0,31%	0,61%
P71	Органска психоза	4	1	3	0,15%	0,46%
P72	Схизофренија	36	16	20	2,46%	3,07%
P73	Афективна психоза	5	2	3	0,31%	0,46%
P74	Анксиозни поремећај	231	60	171	9,22%	26,27%
P75	Поремећај у соматизацији	3	0	3	0,00%	0,46%
P76	Депресивни поремећај	144	41	103	6,30%	15,82%
P78	Неурастенија	6	0	6	0,00%	0,92%
P79	Фобија – компулзивни поремећај	3	0	3	0,00%	0,46%
P80	Поремећај личности	23	9	14	1,38%	2,15%
P82	Посттравматски стресни поремећај	23	8	15	1,23%	2,30%
P85	Ментална ретардација	4	2	2	0,31%	0,31%
P98	Психоза – остало	12	7	5	1,08%	0,77%
P99	Психолошки поремећај – остало	9	2	7	0,31%	1,08%
P15	Зависност од алкохола	11	10	1	1,54%	0,15%
P16	Акутна алкохолисаност	3	1	2	0,15%	0,31%
P17	Зависност од дувана (пушење)	115	33	82	5,07%	12,60%
P18	Зависност од лекова	1	1	0	0,15%	0,00%
P19	Зависност од дрога	12	7	5	1,08%	0,77%
	Укупно	651	202	449	31,03%	68,97%

Резултати

Од укупног броја регистрованих пацијената (1.629) њих 631 (39,96%) се јавило због неког од симптома поремећеног менталног здравља, и дијагностиковано је у неку од психијатријских дијагноза по Холандској МКР2 међународној класификацији за примарну здравствену заштиту.

Пацијенти су најчешће дијагностиковани као П74 (анксиозни поремећај), њих 231 (14,8%) од укупног броја пацијената, или 35,48% свих пацијената са неким од поремећаја менталног здравља.

Табела 3. Заступљеност менталних поремећаја

Старост	Број	Процент
15-24	21	3,23%
25-44	221	33,95%
45-64	258	39,63%
65-74	102	15,67%
>75	49	7,53%

Менталне поремећаје су најчешће имале особе старости 45-64 године (39,63%), затим 25-44 године (33,95%) итд.

Од 651 испитаника, 449 (68,97%) пацијената су жене.

У табели 2 је дата анализа пацијената по полу и дијагнозама, из које се види да су у 2006. години жене најчешће оболевале од анксиозног поремећаја (26,27% свих оболелих од поремећаја менталног здравља), депресивног поремећаја (15,82%) и зависности од дувана (12,60%), а мушкарци такође од анксиозног поремећаја (9,22%), депресивног поремећаја (6,30%) и зависности од дувана (5,07%).

Дискусија

Преваленција свих менталних поремећаја у току 2006. године у раду са 1.629 пацијената била је 39,96%, што премашује просечну преваленцију по ранијим истраживањима у општој медицини. С обзиром на квалитет живота у Србији за време транзиције, тешку економску и политичку прошлост, проценат није изненађујући, али опомиње да се мора још много радити на превенцији и дијагностиковању и лечењу ових болести код нас. Наравно, илузорно је очекивати да ће се остварити епохални резултати радом само у здравству, али су овакви подаци инспирација и подстрек за једну организованију и озбиљнију акцију.

Акцент нашег рада мора бити на превенцији – чувању и унапређењу здравља, посебно менталног здравља.

Закључак

У служби опште медицине могу се успешно превенити, дијагностиковати и лечити бројни поремећаји менталног здравља, посебно из групе неуроza и болести зависности. Акцент у нашем раду треба да буде на најмлађим пацијентима. Значајан успех може се очекивати једино ако превенција обухвати читаву јавноздравствену структуру: породицу, Министарство здравља, Завод за јавно здравље, домове здравља, болнице, Службе за ментално здравље, Службе за злоупотребу дрога, школе, полицију, медије и политичке институције.

The prevalence of mental health disorders in general practice care in 2006

Key words:

prevalence,
mental health disorders,
prevention.

Abstract

Introduction. Mental illnesses and disorders are a frequent public health problem. Aim. To show the prevalence of mental health disorders in the general practice care in Kraljevo (Team 11) during 2006.

Method. Out of the total of 1629 patients, all patients suffering from any possible psychiatric diagnoses were analyzed according to the Dutch MKP-2 classification for primary health care.

Results. Out of the total of 1629 patients, 39.96% suffered from a symptom of disordered mental health. Patients were most frequently diagnosed with P74 (anxiety disorders) – 14.8% out of the total number, or 35.48% of all patients suffering from mental health disorders. Second most frequent is depressive disorder (8.84%), followed by smoking addiction disorder (7.06%), schizophrenia (2.21%), personality disorder (1.41%), post traumatic stress disorder (1.41%), psychosis-other (0.74%), drug addiction (0.74%), alcohol addiction (0.68%) and psychological disorder-other (0.55%). Mental health disorders are most frequent with patients aged 45-64 (39.63 %). Out of the total number of 651 such patients, 68.97% of them were female, while 31.03% were male. Women most often suffered from anxiety disorder (26.27%), depressive disorder (15.82%) and smoking addiction (12.6%). Men were most frequently treated for anxiety disorder (9.2%), depressive disorder (6.3%) and smoking addiction (5.07%).

Conclusion. Being a transitional society, Serbia is faced with an increased prevalence of mental health disorders. Success can be expected only if prevention is undertaken at the level of public health structure as a whole.

Литература

1. Жигић Д. и сар. *Општа медицина – породична медицина*, Српско лекарско друштво, Секција опште медицине, Београд, 2003.
2. Лаичевић М, Жигић Д, Иванковић Д. *Методологија научног истраживања у примарној здравственој заштити*. Српско лекарско друштво, Секција опште медицине, Београд, 2002.

3. Јеротић В. *Хришћанство и психолошки проблеми човека*. Арс либри, Београд, 2000.
4. Јунг Г. К. *Одабрана дела*. Матица српска, Нови Сад, 1977.
5. Јован Свети Лествичник. *Лествица*. Српска православна црква, Београд, 1963.
6. Јеротић В. *Неурола као изазов*. Треће проширено издање. Службени лист, Београд, 1996.

7. Јеротић В. *Само дела љубави остају*. Партизон, Београд, 2000.
8. Франкл В. *Зашто се нешто убили?* „Ово три ујутро”, Загреб, 1978.
9. Влајковић Ј. *Животне кризе и преваленција и иревалентност*. „Жарко Албуљ” Београд, 2005.